

Νέμεσις, Ph. Roth (λογοτεχνικό κείμενο)

Philip Roth
Νέμεσις

Προτείνεται να μελετηθεί το παρόν κείμενο σε συνδυασμό με τα παρακάτω:
[\[Η μεθοδολογία της άρνησης του Ολοκαυτώματος\]](#) και [Ο Χρόνος Είναι Αναπνοές](#)

Το παρακάτω απόσπασμα προέρχεται από το μυθιστόρημα του Φίλιπ Ροθ, «Νέμεσις» στο οποίο αποτυπώνεται μια επιδημία πολιομυελίτιδας που ξέσπασε το καλοκαίρι του 1944 στην Αμερική και ο αντίκτυπός της σε μια εβραϊκή κοινότητα του Νιου Τζέρζεϊ. Η πολιομυελίτιδα ήταν μια από τις πιο επίφοβες παιδικές ασθένειες του 20ού αιώνα. Οι επιδημίες πολιομυελίτιδας έχουν αφήσει ανάπηρους χιλιάδες ανθρώπους, συνήθως μικρά παιδιά.

Ήταν επτά το απόγευμα κι έξω ακόμα έφεγγε· κατέβηκε τους τρεις ορόφους από τα φαγωμένα σκαλιά της εξωτερικής ξύλινης σκάλας και στάθηκε να πει δυο λόγια με τους γείτονες, πριν ξεκινήσει για τη βόλτα του. Η γιαγιά του καθόταν μαζί τους μπροστά στο σπίτι, έχοντας ανάψει ένα κεριά σιτρονέλας για να κρατάει μακριά τα κουνούπια. Καθισμένοι στις πτυσσόμενες καρέκλες τους συζητούσαν για την πολιομυελίτιδα. Οι μεγαλύτεροι, όπως η γιαγιά του, είχαν ζήσει την επιδημία του 1916 και ολοφύρονταν που τόσα χρόνια πέρασαν και η επιστήμη δεν είχε κατορθώσει να βρει θεραπεία για την ασθένεια ή να ανακαλύψει κανέναν τρόπο πρόληψης. Δείτε το Γουίγκουέικ, έλεγαν, μια συνοικία καθαρή και υγιεινή όσο κι όλες οι άλλες συνοικίες της πόλης, κι όμως αυτό χτυπήθηκε περισσότερο. Συζητάνε, είπε κάποιος, να απαγορεύσουν να έρχονται μαύρες καθαρίστριες στη γειτονιά, μήπως και κουβαλάνε αυτές το μικρόβιο της πολιομυελίτιδας απ' τις παράγκες τους. Κάποιος άλλος είπε ότι, κατά την εκτίμησή του, η ασθένεια εξαπλωνόταν μέσω του χρήματος, μέσω των χαρτονομισμάτων που περνούσαν από χέρι σε χέρι. Το σημαντικό, είπε, είναι να πλένεις πάντα τα χέρια σου, αν έχεις πιάσει χαρτονομίσματα ή κέρματα. Και η αλληλογραφία; Είπε κάποιος άλλος· δεν νομίζετε και σεις πως η αρρώστια θα μπορούσε να εξαπλώνεται και μέσω των επιστολών; Και τι να κάνεις, αντέτεινε ένας τρίτος, να αναστείλεις τις ταχυδρομικές διανομές; Θα πάγωναν τα πάντα στην πόλη.

[...]

«Είναι άσχημα τα πράγματα, Γιουτζήν. Ο κόσμος έχει ξεσηκωθεί. Έχει τρομοκρατηθεί. Όλοι φοβούνται για τα παιδιά τους. Δόξα τω Θεώ που έφυγες. Οι οδηγοί των λεωφορείων της γραμμής οκτώ και της δεκατέσσερα, λένε ότι δεν θα μπαίνουν στην περιοχή του Γουίγκουέικ, παρά μόνο αν τους δώσουν προστατευτικές μάσκες. Οι ταχυδρόμοι δεν πάνε τα γράμματα. Οι οδηγοί των

φορτηγών που φέρνουν εμπορεύματα στα μαγαζιά, στα μπακάλικα, στα βενζινάδικα, ούτε κι αυτοί θέλουν να μπαίνουν. Οι ξένοι που τυχαίνει να περνάνε με το αυτοκίνητο, έχουνε τα παράθυρα κλειστά, όση ζέστη κι αν κάνει. Οι αντισημίτες λένε ότι η πολιομυελίτιδα εξαπλώνεται έτσι στη γειτονιά μας, επειδή είμαστε Εβραίοι. Εξαιτίας των Εβραίων - αυτοί κάνανε το Γουϊγκουέικ το κέντρο της παράλυσης και γι' αυτό οι Εβραίοι έπρεπε να απομονωθούν. Μερικοί είναι σαν να λένε ότι ο καλύτερος τρόπος να ξεφορτωθούμε την επιδημία της πολιομυελίτιδας είναι να κάψουμε ολόκληρο το Γουϊγκουέικ και τους Εβραίους του μαζί. Υπάρχει μεγάλη έχθρα, μ' όλα αυτά τα τρελά που λένε οι άνθρωποι από τον φόβο τους. Από τον φόβο και το μίσος τους. Σ' αυτή την πόλη γεννήθηκα, και τέτοιο πράγμα δεν το έχω ξαναζήσει. Λες και τα πάντα καταρρέουν παντού.»

Philip Roth, *Νέμεσις*, μετάφραση Κατερίνας Σχινά, Πόλις, Αθήνα, 2011, σ. 94-95 & 211.

Δραστηριότητες

1. Πώς αντιδρούν και προσπαθούν να εξηγήσουν οι άνθρωποι την επιδημία της πολιομυελίτιδας στα αποσπάσματα και ποια ανάλογα μέτρα παίρνουν ή φόβους εκφράζουν οι άνθρωποι στην πανδημία σήμερα;
2. Να αναζητήσετε λεπτομέρειες για το πώς κολλάει στην πραγματικότητα η πολιομυελίτιδα και πώς αντιμετωπίστηκε τελικά. Να υποθέσετε ότι ταξιδεύετε στον χρόνο και με βάση τις πληροφορίες που έχετε συλλέξει σχετικά με την ασθένεια λαμβάνετε μέρος στη συζήτηση των γειτόνων του αφηγητή και της γιαγιάς του. Τι θα τους λέγατε;
3. «Συζητάνε, είπε κάποιος, να απαγορεύσουν να έρχονται μαύρες καθαρίστριες στη γειτονιά, μήπως και κουβαλάνε αυτές το μικρόβιο της πολιομυελίτιδας απ' τις παράγκες τους. Κάποιος άλλος είπε ότι...»: Γιατί πιστεύετε πως υπάρχει αοριστία στις φήμες που εξαπλώνονται; Είναι συνηθισμένο φαινόμενο; Τι νομίζετε πως εξυπηρετεί;
4. Να σχολιάσετε τον τίτλο «Νέμεσις» σε σχέση με το περιεχόμενο των δύο αποσπασμάτων.
5. Για τη ρητορική του μίσους δείτε και το [βίντεο](#) που δημιούργησε μια ομάδα μαθητών και μαθητριών από το 7ο ΓΕΛ της Ν. Σμύρνης. Όλοι οι διάλογοι προέρχονται από αληθινά σχόλια σε μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Γιατί πιστεύετε ότι έχουν διάδοση ανάλογα επιχειρήματα; (Βλέπε [Ρητορική του μίσους](#)). Τι σας έκανε μεγαλύτερη εντύπωση στο βίντεο αυτό; Πού νομίζετε ότι οφείλεται η δύναμή του;